

Врз основа на член 55 став 1 од Законот за организација и работа на органите на државната управа („Службен весник на Република Македонија” бр. 58/00, 44/02, 82/08, 167/10 и 51/11 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ 96/19 и 110/19), како и врз основа на член 22 и член 25 од Законот за средно образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 44/1995, 24/1996, 34/1996, 35/1997, 82/1999, 29/2002, 40/2003, 42/2003, 67/2004, 55/2005, 113/2005, 35/2006, 30/2007, 49/2007, 81/2008, 92/2008, 33/2010, 116/2010, 156/2010, 18/2011, 42/2011, 51/2011, 6/2012, 100/2012, 24/2013, 41/2014, 116/2014, 135/2014, 10/2015, 98/2015, 145/2015, 30/2016, 127/2016, 67/2017 и 64/18) министерот за образование и наука донесе скратена наставна програма по наставниот предмет *граѓанско образование за IV (четврта) година* на средното стручно четиригодишно образование (сите струки освен економска, правна и трговска струка) за учебната 2020/2021 година.

СКРАТЕНА НАСТАВНА ПРОГРАМА

ГРАЃАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ

Септември 2020
година

IV година

СРЕДНО СТРУЧНО ЧЕТИРИГОДИШНО
ОБРАЗОВАНИЕ

МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА

БИРО ЗА РАЗВОЈ НА ОБРАЗОВАНИЕТО

1. Вовед

Скратената наставна програма по наставниот предмет *граѓанско образование* за IV (четврта) година на средното стручно четиригодишно образование (сите струки освен економска, правна и трговска струка) се базира на целите предвидени со наставната програма за наставниот предмет што редовно се реализира согласно утврдениот наставен план.

Со скратената програма се утврдуваат определени теми и наставни единици што треба да се реализираат за 145 наставни денови, при што се запазува предвидениот неделен фонд на часови утврден во редовната програма, 2 часа неделно, односно вкупно 58 часа.

Наставникот при планирањето и реализацијата на наставните единици од скратената програма се води од конкретните цели и дидактичките насоки во редовната наставна програма.

2. Преглед на теми и наставни единици

ТЕМА I: ЧОВЕК, ОПШТЕСТВО, КУЛТУРА (8 ЧАСА)	
Наставни единици:	
1.	Човекот – природно и општествено суштество
2.	Личноста и општеството
3.	Социјализација
4.	Општествени отстапувања (девијации)

ТЕМА II: ОПШТЕСТВЕНО ГРУПИРАЊЕ (12 ЧАСА)	
Наставни единици:	
1.	Јас меѓу другите (интеракција)
2.	Општествени улоги
3.	Групите во општеството

4.	Семејство
5.	Етнички групи
6.	Еднаквост меѓу родовите

ТЕМА III: ЈАС ГРАЃАНИНОТ (14 ЧАСА)

Наставни единици:

1.	Што сме како граѓани и државјани?
2.	Државата, сувереноста, власта
3.	Основните права и слободи на човекот
4.	Демократскиот политичкиот поредок
5.	Политичкото претставување: изборите и политичките партии
6.	Избирачкото право (преку кое се изразува народниот суверенитет)
7.	Политички систем на Република Северна Македонија

ТЕМА IV: ЈАС СОПСТВЕНИК, ПРОИЗВОДИТЕЛ, ПОТРОШУВАЧ (8 ЧАСА)

Наставни единици:

1.	Потребите, трудот, производството, потрошувачката
2.	Сопственост и капитал
3.	Пазарот и пари
4.	Држава и пазарот – социјално пазарно стопанство

ТЕМА V: СОЦИЈАЛНИОТ ЖИВОТ И СОЦИЈАЛНАТА ПОЛИТИКА (10 ЧАСА)	
Наставни единици:	
1.	Население
2.	Демографска политика
3.	Социјална заштита и социјална политика
4.	Екологија – заштита на животната средина
5.	Хуманитарно дејствување

ТЕМА VI: НИЕ ВО ЕВРОПА И СВЕТОТ (6 ЧАСА)	
Наставни единици:	
1.	Современиот свет и неговата глобализација
2.	Европа и нејзината интеграција
3.	Република Северна Македонија во Европа и Светот

3. Дидактички препораки

Појдовна основа за реализација на скратената наставна програма по наставниот предмет *граѓанско образование* за IV (четврта) година на средното стручно четиригодишно образование (сите струки освен економска, правна и трговска струка) е редовната наставна програма (цели на предметот, придонесот на предметот во стручното образование, придонесот за личниот развој на ученикот, конкретните цели, дидактичките насоки и корелацијата меѓу тематските целини и предметите, а е соодветна на развојните карактеристики на учениците во средното стручно четиригодишно образование.

Наставниците по граѓанско образование своите планирања и подготовки за наставата треба да ги развиваат врз основа на целите по наставни теми и содржини кои се дадени во скратената наставна програма со соодветен избор на методи и активности во наставниот процес. Планирањето опфаќа задачи кои треба да се извршат во одредено време за остварување на поставените цели и резултати од учењето, но и начините за контрола и

проценка на постигнатите резултати. Со планирањето се избегнува стихијноста во воспитно-образовниот процес, а пак појдовната точка за изготвување на планирањето е рефлексивната.

Специфичноста на наставниот предмет во наставата ја дава суштинската задача и во скратените наставни програми, а тоа е учениците да се оспособуваат да го применуваат знаењето, да изградат свои ставови, интереси и размислувања кои ќе придонесат да бидат активни, да го збогатат нивното ученичко учество и потоа да го унапредат граѓанското општество како возрасни граѓани.

Скратената наставната програма по граѓанско образование може успешно да се реализира во наставата со примена на методи и активности за поттикнување на продлабочено учење со разбирање и расудување, кооперативност, работа во групи, како и со самостојно истражување и откривање на знаењето. Наставниците по граѓанско образование треба да придонесат за создавање демократска училишна клима, низ истражувачките активности, проектни работилници, учениците да го изнесуваат своето мислење, да прифаќаат вредности, да се воспитуваат во духот на соработката, хуманоста, емпатијата, ненасилната комуникација, недискриминацијата и почитувањето на различностите.

4. Норматив за наставен кадар

Скратената наставна програма ја реализира наставник согласно нормативот за наставен кадар даден во редовната наставна програма.

Скратената наставна програма по наставниот предмет *граѓанско образование* за IV (четврта) година на средното стручно четиригодишно образование (сите струки освен економска, правна и трговска струка) ја утврди

Арх. Бр. 13-9340/10

16.9.2020 година

Министер за образование и наука,

Мила Царовска

